

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

NOVEMBER 7 • 2014

**Magnus Ladulås-mynt funnet i Riddarholmskyrkan
Utsmyckningar på 1600-talsören eller gravörens misstag?
Anders Stams pollettsamling på auktion**

Pris 30 kr

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor:
www.numismatik.se – www.myntkabinettet.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidorna kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida
47 x 50
mm
250 kr

1/8 sida
72 x 50
mm
350 kr

1/6 sida
47 x 105
mm
400 kr

1/4 sida
72 x 105
mm
600 kr

1/2 sida
151 x 105
mm
1 200 kr

Helsida
151 x 214 mm
2 000 kr
2:a och 3:e
omslagssidan
2 500 kr
4:e omslagssidan
5 000 kr

SNT har låga annonspriser även 2014

Annonsen på årsbasis får dessutom 20 % rabatt!

Behöver du professionell formgivare till din annons?

Kontakta: annons@numismatik.se

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: enskilda SNF-medlemmar erbjuds **gratis annons** med högst tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt

Annonsen som inte är förenliga med SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 7 • 2014

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Magnus Ladulås-mynt funnet vid grävningar i Riddarholmskyrkan	148-152
Utsmyckningar på 1600-talsören eller gravörens misstag?	153
Anders Stams pollettsamling på auktion i Möckelsnäs	154-156
Försäkringar för myntsamlaren	158-159
Sällsamma fynd i Motala ström	159
Slumpens skördar och efemär numismatik	160-161
Polletter för hungriga matgäster	163

FASTA RUBRIKER

Personalia. In memoriam. Gay van der Meer 1924-2014	157-158
Lokala numismatiska föreningar och myntklubbar i SNF	160
Pressklipp 1885. Feta enkronor	161
Frågespalten. Hugenottkors & Var går gränsen?	161
Auktioner & Mässor	162
Litteratur till försäljning hos SNF	164

OMSLAG

Medeltida väggmålning på Riddarholmskyrkans vind ovanför valven. Den ska föreställa Magnus Ladulås (1275-1290). För hundra år sedan inledde professor Martin Olsson arkeologiska undersökningar i Riddarholmskyrkan. En mängd mynt påträffades, det äldsta en götäländsk penning, en brakteat med bokstaven M utgiven av kung Magnus. I hans testamente den 22 februari 1285 nämns fyra götäländska mynthus: Jönköping, Skara, Skänninge och Söderköping samt fyra svealändska: Nyköping, Örebro, Uppsala och Västerås. På sidorna 148-152 presenteras mynten som hittades vid undersökningarna i Riddarholmskyrkan 1914-1922.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
115 22 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar

kl. 10 - 12 och 13 - 16
Fax 08 - 667 07 71
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 kr / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.*

Redaktionen ansvarar inte
för ej beställt material.
Texter och bilder i SNT
lagras elektroniskt och
publiceras som pdf på
SNF:s och KMK:s hemsidor.

Den som sänder material till SNT med-
ger elektronisk lagring / publicering.

TRYCK

Kaigan

ISSN 0283-071X

HÖSTEN 2014

Föreningens aktiviteter

DECEMBER

3 JULFEST

Plats Banérgatan 17
18.00 Föreningens traditionella julfest
med glögg, lussekatter och
julgodis.

Liksom föregående år kommer
en mindre julauktion att
genomföras med enklare material
ur Sven Svenssons samlingar. Någon
förteckning sänds inte ut i förväg.
Kontant betalning vid auktionstillfället.

Välkomna!

SNT FINNS PÅ FACEBOOK

Julfest med auktion i
SNF:s trevliga lokaler onsdag 3/12

Kungl. Myntkabinettets verksamhet

KUNGL. MYNTKABINETTET

Museets föreläsningsserie fortsätter inom ämnet ekonomisk historia. Den 5 november kl. 18.00 föreläser Cecilia von Heijne om *Ett mynt ett land? Om pengar och territoriella gränser ur ett penninghistoriskt perspektiv.*

Den 16 november hålls *Myntets Dag* på Kungl. Myntkabinettet, nu i ny tappning. Det är ett samarbete mellan museet, Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper samt Stockholms Myntklubb. Se annons på sidan 165.

Se även hemsidan www.myntkabinettet.se

KMK FINNS PÅ FACEBOOK OCH TWITTER

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44
Kansli: måndagar kl. 10 - 12, 13 - 16
Stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
www.numismatik.se

KUNGL. MYNTKABINETTET

Adress: Slottsbacken 6, Stockholm. T-bana Gamla stan; buss 2, 43, 55, 59, 76
Utställningar: måndag - söndag kl. 11 - 17
Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13 - 16
www.myntkabinettet.se

TUMBA BRUKSMUSEUM

Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg Tumba; buss 725
Utställningar: sept. - april, lörd. - sönd.; maj - aug. tisd. - sönd. kl. 11 - 16
www.tumbabruksmuseum.se

Magnus Ladulås-mynt funnet vid grävningar i Riddarholmskyrkan

Av Monica Golabiewski Lannby

Visst finns det spår efter Magnus Ladulås i Riddarholmskyrkan, inte bara den fina kalkmålningen med en bild som anses föreställa honom men som utfördes cirka 1440. *Se foto på nästa sida.* Kyrkans norra gravplats ansågs i århundraden tillhöra denne vår 1200-talskung som regerade 1275-1290. Men år 2011 visade en analys att skeletten i graven är alldeles för sena för att tillhöra Magnus Ladulås och hans familj. Man letar därför ännu efter hans kvarlevor på annan plats i kyrkan och nya undersökningar har inletts. Från hans regeringstid finns åtminstone ett litet mynt bevarat som hittats i kyrkan. Myntet visar bokstaven M, vilken står för Magnus.

I samband med de arkeologiska undersökningar som professor Martin Olsson utförde i Riddarholmskyrkan åren 1914-1922 påträffades bland mycket annat ett flertal brakteater samt en större mängd andra mynt från senare tid. Totalt rör det sig om mer än 400 bestämda mynt i låga värder. Fynden utgörs av 45 medeltida mynt (huvudsakligen penningar från 1300-1400-tal) och 365 nyare tidens mynt – från 1520-tal till 1800-talets början med tyngdpunkten på 1600-1700-tal, varav 34 i silver och resten i koppar. Fynden framkom på olika platser i kyrkan, bland annat i gravar.

Det äldsta myntet som påträffades vid grävningarna i Riddarholmskyrkan är den lilla brakteatpräglade götalandspenningen med ett uncialt M inom slät ring, som utgivits av Magnus Ladulås. *Se bilden ovan.* Det är dessutom det enda säkra 1200-talsmyntet bland fynden. Här finns också en något senare tvåsidig ½-penning från sonen Birger Magnussons (1290-1318) tid – visande en krona på ena

Det äldsta myntet funnet i samband med undersökningarna av Riddarholmskyrkan 1914-1922. Magnus Ladulås, Götaland, penning med uncialt M, LL XVIII C:1a.
SV/V FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

sidan och bokstaven S på den andra – tätt följd av nio mynt utgivna under Magnus Eriksson cirka 1340-1365. De båda förstnämnda mynten framkom i norra sidoskeppet vid sällning av ytlagret. En fyndomständighet som gäller för de flesta framkomna mynt och utan vilken metod åtminstone de sköra små penningarna sannolikt inte upptäckts.

Penningar med krönt huvud eller bokstav dominerar det medeltida materialet med 28 exemplar samt ett par osäkra sådana. Fynden består av näs-

tan enbart inhemska präglingar. Enda säkra undantaget är en norsk brakteat med ett krönt O präglad för kung Olav cirka 1377-1387, som hittades i en grav. Se den sammandragna bestämningslistan på sidorna 150-152.

Riddarholmskyrkan uppfördes under slutet av 1200-talet som klosterkyrka (klostret grundades 1270) för franciskanerna – i folkmun kallade gråbröder efter kåpornas färg, därför Gråbrödraklostret – på den holme som sedan kom att kallas Gråmunkeholmen. Magnus Ladulås hade skänkt dem denna då obebodda holme som enligt Erikskrönikan tidigare benämnts Kidhaskär ("Kidh" är fornsvenska för killing, Killingskär). Han utsåg klostret till sin gravplats. Först på 1600-talet fick ön sitt nuvarande namn, Riddarholmen, troligen på grund av ridderskapets bosättning där vid denna tid. De adelspalats som fortfarande utgör öns bebyggelse är från 1600-talets första hälft.

Myntgatan med Riddarholmskyrkan i bakgrunden.
Teckning av Ferdinand Tollin.
Ur *Stockholm och dess omgivning*, 1853.

Medeltida väggmålning på Riddarholmskyrkans vind ovanför valven troligen föreställande kung Magnus Ladulås. Magnus var son till Birger Jarl och bror till sin företrädare, kung Valdemar (1250-1275).

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Mynten dokumenterades

Mynten från Riddarholmskyrkan har inte tidigare publicerats i sin helhet. De har legat gömda och glömda i kyrkans valv och inte varit tillgängliga för studier. Således är uppgifterna om de många brakteaterna med krönt huvud och bokstav inte medtagna i Brita Malmers bok *Den senmedeltida penningen i Sverige* (1980). Det medeltida materialet är inte heller använt i Henrik Klackenbergs avhandling *Moneta nostra. Monetarisering i medeltidens Sverige* (1992), vilken utgår från just kyrkfynd.

År 2001 besökte två antikvarier från Stockholms stadsmuseum samt undertecknad Riddarholmskyrkan för att få en uppfattning om mynten som påträffats i samband med arkeologiska undersökningar i början av 1900-talet. Det visade sig att det också fanns en maskinskriven utförlig förteckning över mynten och deras fyndplatser.

Vi togs väl emot av Jonas Wallin

som visade oss de vid undersökningarna upptagna föremålen samt den maskinskrivna katalogen ("Förteckning över föremål funna vid Rid-darholmskyrkans restaurering 1914-1922"), som Martin Olsson upprättade 1929. Med ledning av denna kunde vi som stickprov välja ut att se på några av de mynt som hittats och som sedan dess låg samlade i god

ordning med sina ursprungliga fyndnummer. De sköra medeltida brakteaterna visade sig vara i ganska gott skick efter de många årens förvaring i kyrkobyggnaden, medan de kopparmynt vi såg på var starkt korroderade. Att en översyn av en konservator var behövlig konstaterade vi genast. Vi kunde också se att endast ett par mynt saknades vid en jämförelse med förteckningen. Med tanke på de många stölder som sker i kyrkor var vi glada att det mesta tycktes vara intakt.

Genom Riksmarskalksämbe-tets försorg lånades alla mynt jämte förteckningen in till Kungl. Myntkabinettet för konservering och dokumentation. Museets konservator Sophie Nyström rengjorde mynten och undertecknad stod för examination. Gabriel Hildebrand fotade mynten (i svart/vitt).

År 2005 återlämnades katalogen till Riksmarskalksämbe-tet och år 2008 alla mynten, nu rengjorda, vägda och inlagda i nya syrafria, vita påsar samt den slutliga bestämningslistan utförd av undertecknad.

Litteratur/Referenser

BM = Malmer, B.: *Den senmedeltida penningen i Sverige*. 1980.

Golabiewski Lannby, M., Wiséhn, I.: *Märkliga myntskatter i Stockholm*. Kap. Rid-darholmen s. 21. 2003.

LL = Lagerqvist, L. O.: *Svenska mynt under vikingatid och medeltid samt gotländska mynt*. 1970.

Olsson, M.: *Sveriges kyrkor. Stockholm. Rid-darholmskyrkan*. Del 1-2. 1937.

Skaare, K.: *Norges mynthistorie*. Bind 2. 1995.

SM = Ahlström, B. m.fl.: *Sveriges mynt 1521-1977*. 1976.

Det monument som man länge förutsatte hörde till Magnus Ladulås grav beordrades av Johan III och utfördes omkring 1574 av Lukas van der Werdt. Uppmåtningsritning från 1600-talets senare del. Ur Olsson 1937.

Myntfynd från Riddarholmkyrkan 1914-1922

Nr	Regent	Period	Myntort	Valör	Årtal	Beskrivning	Referens	Präglad ca
001	Magnus Ladulås	1275-1290	Göteborg	Penning		Brakteat	LL XXIII:C:1a	
002	Birger Magnusson	1290-1318		½ penning		Krona/(S	LL XXIII:10	
003	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		Lejon)(tre kronor, R	LL XXVII:8a	1340-1354
004	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		Lejon)(tre kronor, torn	LL XXVII:14	1354-1363
005	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		L, strålring	LL XXVIII:2	1360-1365
006	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		Två motst. kronor	LL XXIX:8	1360-1365
007	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		E, slät ring, frgm	LL XXX:1a	1360-1365
008	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		H, slät ring	LL XXX:2a	1360-1365
009	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		L, slät ring	LL XXX:3	1360-1365
010	Magnus Eriksson	1319-1364		Penning		S, slät ring	LL XXX:4a	1360-1365
011	Magnus Eriksson	1319-1364		½ penning		S, slät ring, frgm	LL XXX:7	1360-1365
012-13			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Åla	1300-1325
014-15			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Åla	1300-1325
016			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Åla	1363-1370
017			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Ålb	1363-1370
018-19			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Åld	1363-1370
020			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Ålh	1370-1380
021			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Åla	1450-1470
022			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH Ylc	1430-1450
023-25			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH YIc	1410-1440
026			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH YIIc	1470-1500
027-31			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH YIIIc	1470-1500
032			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH YIIIe	1470-1500
033-34			Stockholm	Penning		Krönt huvud	BM KrH YIV	1470-1500
035-38			Västerås	Penning		Krönt A	BM KrA Åa-b	1363-1370
039			Västerås	Penning		Krönt A	BM KrA YIIa	1439.1469
040	Erik av Pommern	1396-1439	Söderköping	Penning		Krönt S	BM KrS Åa	1370-1380
041	Norge, Olav Håkonsson	1377-1387	Åbo	½ örtug		Krönt O, slät ring	LL s 115 nr 9b	1409 eller senare
042	Okänd		Oslo?	Penning		Stort kors, LVI-)(ETA-1/4 frgm.	Skaare 277	
043				Penning		Brakteat, frgm. KrH Ål?		1300-tal?
044				Penning		Brakteat, frgm		
045				Penning		Brakteat, frgm. KrA Y? 1400-tal?		
046				Mynt?				
047	Gustav (I), riksförest.	1521-1523	Hedemora/Söderköping	18 penningar		Klippling	SM 243	1521-1522
048	Gustav I	1523-1560	Stockholm	1 örtug	1534	½ frgm	SM 72a	
049	Gustav I	1523-1560	Svartsjö	4 penningar	1546		SM 207	
050	Erik XIV	1560-1568	Stockholm	½ öre	1566		SM 40	
051	Erik XIV	1560-1568	Reval	Solidus	1566		SB 32	
052	Johan III	1568-1592	Stockholm	2 öre	1573		SM 65a	
053-58	Johan III	1568-1592	Stockholm	2 öre	1573		SM 65b	
059	Johan III	1568-1592	Stockholm	2 öre	1573		SM 65c	
060-62	Johan III	1568-1592	Stockholm	2 öre	1591			

063	Johan III	1568-1592	Stockholm	1/2 öre	1572	Kantskada		
064-65	Johan III	1568-1592	Stockholm	1/2 öre	1574		SM 82	
066	Johan III	1568-1592	Stockholm	1/2 öre	1577			
067-71	Johan III	1568-1592	Stockholm	1/2 öre	1592			
072	Johan III	1568-1592	Stockholm	1 örtug	1590		SM 102b	
073	Johan III	1568-1592	Stockholm	1 fyrk	1585			1575
074	Johan III	1568-1592	Stockholm	2 penningar	u år		SM 120	
075	Sigismund	1592-1599	Stockholm	1/2 öre	1593			
076	Sigismund	1592-1599	Stockholm	1 fyrk	1598	Frgm		
077	Karl (IX), riksförest.	1599-1604	Stockholm	1/2 öre	1599	1/2 frgm		
078	Johan, hertig av Östergötland	1606-1618	Vadstena/					
			Söderköping	1 öre	u år		SM 4a	
079-81	Gustav II Adolf	1611-1632	Stockholm	1/2 öre	1615		SM 80	1624-1627
082-83	Gustav II Adolf	1611-1632	Säter	1/2 öre		Klipping		
084	Gustav II Adolf	1611-1632	Säter	1 fyrk	1624	Klipping		
085	Gustav II Adolf	1611-1632	Säter	1 öre	1627			
086	Gustav II Adolf	1611-1632	Säter	1 öre	1629			
087	Gustav II Adolf	1611-1632	Nyköping	1 fyrk	1629		SM 159	
088	Gustav II Adolf	1611-1632	Riga	Solidus			SB 14-26	1621-1634
089-91	Kristina	1632-1654	Nyköping	1/4 öre	1633			
092-99	Kristina	1632-1654	Nyköping	1/4 öre	1634			
100-111	Kristina	1632-1654	Nyköping/Säter	1/4 öre	1635			
112-115	Kristina	1632-1654	Nyköping/Säter	1/4 öre	1636			
116	Kristina	1632-1654	Säter	1/4 öre	1637			
117-120	Kristina	1632-1654	Säter	1/4 öre	1638			
121	Kristina	1632-1654		1/4 öre	-			1633-1638
122-123	Kristina	1632-1654	Säter	1/4 öre	1640			
124-126	Kristina	1632-1654	Säter	1/4 öre	1641			
126	Kristina	1632-1654	Säter	1/4 öre	1641			
127-128	Kristina	1632-1654	Säter	1/4 öre	1642			
129-141	Kristina	1632-1654		1/4 öre				
142	Kristina	1632-1654	Avesta	1/4 öre	1645			
143	Kristina	1632-1654	Avesta	1/4 öre	1653			
144-145	Karl X Gustav	1654-1660	Avesta	1/4 öre	1656			
146	Karl X Gustav	1654-1660	Avesta	1/4 öre	1659			
147	Karl XI	1660-1697	Stockholm	1 öre	1667			
148	Karl XI	1660-1697	Stockholm	1 öre	1694			
149	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/2 öre km	1663			
150-180	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1666			
181-201	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1667			
202-203	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1668			
204-207	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1669			
208-209	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1670			
210-218	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1671			
219-222	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1672			

223	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1673	SM 363a
224-230	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1673	SM 363b
231-233	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1674	
234	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1675	
235-243	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1676	
244-253	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1677	1670-1677
254-255	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm		
256	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1680?	
257-260	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1681	½ frgm
261-264	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1682	
265-268	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1683	
269-270	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	1686	
271-277	Karl XI	1660-1697	Avesta	1/6 öre sm	-	1666-1686
278	Karl XII	1697-1718	Stockholm	1 öre	1707	
279-282	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm	1707	
283-290	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm	1708	
290	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm	1708	
291	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm		1707-1708
292-293	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm	1715	
294-297	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm	1716	
298-307	Karl XII	1697-1718	Avesta	1/6 öre sm	1718	
308-334	Ulrika Eleonora	1719-1720	Stockholm	1 öre km	1719	På nödmynt
335-348	Ulrika Eleonora	1719-1720	Stockholm	1 öre km	1719	
349-355	Ulrika Eleonora	1719-1720	Stockholm	1 öre km	1720	På nödmynt
356	Ulrika Eleonora	1719-1720	Stockholm	1 öre km	1720	
357	Ulrika Eleonora	1719-1720	Stockholm	1 öre km		1719-1720
358-359	Ulrika Eleonora	1719-1720	Stockholm	1 öre km	1720	1719-1720
360-361	Fredrik I	1720-1751	Avesta	½ öre sm		
362-366	Fredrik I	1720-1751	Stockholm	1 öre km	1720	
367-370	Fredrik I	1720-1751	Stockholm	1 öre km	1724	
371-382	Fredrik I	1720-1751	Stockholm	1 öre km	1724	SM 346a
383-396	Fredrik I	1720-1751	Stockholm	1 öre km	1725	SM 346b
397-398	Fredrik I	1720-1751	Stockholm	1 öre km	1726	
399-402	Fredrik I	1720-1751	Stockholm	1 öre km		1724-1726
403-404	Fredrik I	1720-1751	Avesta	1 öre km	1749	
405	Fredrik I	1720-1751	Avesta	1 öre km	1750	
406-407	UE / F I		Stockholm	1 öre km		
408	Adolf Fredrik	1751-1771	Avesta	1 öre km	1768	SM 185a
409	Gustav III	1771-1792	Avesta	1 öre km	1772	
410	Karl XIV Johan	1818-1844	Avesta	1/6 skilling	1830	
411	Karl XIV Johan	1818-1844	Stockholm	1 skilling banko	1836	
412					Mynt?	
413-414					Ej mynt	
415					Saknades 9/10-01	

Utsmyckningar på 1600-talsören eller gravörens misstag?

HÄR VILL JAG TA UPP TVÅ ovanliga kopparmynt som förekommer i Hartmans och Hallborgs katalog från 1883. Det rör sig om Gustav II Adolfs 1-öresmynt nr 131 från Säter och nr 164 från Nyköping¹. Båda dessa mynt har utsmyckningar vid sidan om den kungliga kronan på åtsidan. Men är det verkligen så?

Låt oss till att börja med studera 1 öre nr 131 från *Säter*. Där kan man se två *spiralformade utsmyckningar* på vardera sidan om den kungliga kronan (*Bild 1*). De liknar verkligen de utsmyckningar som avsiktligt kan ha pressats på myntet. Möjligen kunde gravörerna göra mindre förändringar i myntets yttre utseende efter sitt eget tycke. I detta fall har gravören valt att förändra myntet på detta sätt. Man kan hänföra mynt nr 39, 40 och 37, 38² med två eller fyra rosetter vid sidan om det kungliga vapnet till liknande utföranden. Alla dessa mynt förekommer väldigt sällan.

Det är inte troligt att speciella punsar har tillverkats för att göra dessa utsmyckningar. Sådana prydnader av olika storlek har utgjort element i vissa vapen och kronor. Det därför troligt att befintliga punsar har använts.

Vi tittar också på mynt nr 164 från *Nyköping*. Även detta har utsmyckningar vid sidan om kronan. I Hartmans och Hallborgs katalog beskrivs de som *”en bågförmig prydnad vid båda sidor om kronan”*. Dessa utsmyckningar liknar de bågar som går från kronan till vapnet (*Bild 2*).

Enligt beskrivningen ansåg Hartman och Hallborg att dessa var just utsmyckningar och således avsiktliga präglingar. Detsamma anser även vissa moderna forskare och förklarar med att man prövat olika yttre utseende i mynten under tidiga tillverkningsstadier. (MISAB 12, hänvisning till utrop № 880.)

1.

2.

3.

4.

Gravörens misstag?

Låt oss studera dessa ”utsmyckningar” mer noggrant. Den högra bågen har en mindre förtjockning i nedre änden. Man skulle kunna tro att denna förtjockning återfinns även på vänstra bågen. Möjligen har element från det kungliga vapnet också använts för att pressa dessa.

För att kontrollera detta kan vi vända på myntet 180 grader och jämföra

med den ursprungliga bilden. När vi har vänt på myntet märker vi att dessa ”utsmyckningar” återfinns på den nedre delen av myntet (*Bild 3*). Vi kan nu jämföra vapnets nedre del på bild 3 och kronans ”utsmyckningar” på bild 3. Man ser att dess placering är identisk. Dessutom ses spår av ett annat mönster vid sidan om vapnet (*Bild 3*). Är det möjligt att dessa spår och ”utsmyckningar” hör till ett vapen som är vänt 180 grader?

Tolkningar

Jag har märkt ut alla dessa element med röd färg på den ursprungliga bilden (*Bild 4*). Det blev så att de röda linjerna stämmer överens med vapensköldens utseende. Utifrån detta kan man dra slutsatsen att kronans bågar inte är utsmyckningar utan spår av ett vapen som gravören av misstag började pressa upp och ned. Dessutom kan den kungliga kronans övre bågar även vara rester från detta vapen.

Sannolikt började gravören pressa vapnet och märkte misstaget under arbetets gång. Efter det tog han troligen bort den tryckta bilden och gjorde en ny ovanpå den. De element som fortfarande syns gick inte att få bort helt.

Möjligen hann gravören pressa endast dessa element när han märkte misstaget. Han bestämde sig kanske då för att inte avlägsna dem eftersom det skulle vara svårt att genomföra, de förstörde inte myntets utseende och kunde verkligen ses som utsmyckningar. Men även i detta fall kan uppkomsten av dessa ”utsmyckningar” förklaras med gravörens misstag.

FOTO: FÖRFATTAREN

Anatoly Skripunov

Noter

¹ Nummer 134 och 187 i vår katalog: www.kopparmynt.com och www.sonesgarden.se

² Nummer i vår katalog: www.kopparmynt.com och www.sonesgarden.se

Litteratur

Hallborg, G. och Hartman, R.: Gustav II Adolfs och Christinas kopparmynt. *Numismatiska Meddelanden VIII*, 1883.

Anders Stams pollettsamling på auktion i Möckelsnäs

Av Jan-Olof Björk

På sätt och vis slöts cirkeln i samband med MISAB:s auktion 11 på Möckelsnäs herrgård tidigare i år. Svenska Numismatiska Föreningens styrelse hade nämligen sammanträffat på Möckelsnäs drygt tio år tidigare, den 26 mars 2004, för att bland annat hålla styrelsemöte. Det var i samband med denna vistelse, passande nog mitt i IKEA-land, jag framförde tanken på att föreningen borde starta ett helägt auktionsbolag.

Tyvärre vann inte förslaget gehör hos majoriteten av styrelsen vid det tillfället. Det var därför med en känsla av tillfredsställelse jag denna lördagsmorgon den 17 maj 2014 åkte de dryga fem milen från Växjö till Möckelsnäs herrgård. Herrgården ligger mycket naturskönt inbäddat i lövskog vid sjön Möckelns norra strand strax norr om Älmhult. Auktionen – den första som MISAB arrangerat utanför huvudstaden – inramades dessutom av ett vackert vårväder med strålände sol. Möjligen en aning kylslaget enligt notisförfattarens mening, som vid tillfället fortfarande led av efterdyningarna till en ovanligt efterhängsen vårförkylning.

Det skulle visa sig att all eventuell oro för att pollettsamlarna inte

skulle hitta till det inre av Småland var ogrundad. Ty ett trettiotal inbitna konnässörer hade hörsammat inbjudan till denna auktion i landsorten. Bidragande var naturligtvis att det inte var vilken pollettsamling som helst som bjöds ut. När det gäller Anders Stams vitsord som pollettsamlare ber jag att få citera ur ett tidigare nummer av denna tidskrift: ”Som pollettsamlare kom Anders att bli en av de största i Sverige och han samlade också på sig stor kunskap i ämnet. Helt naturligt kom polletterna från Dalarna att bli hans främsta intresse ... Utöver polletterna från hemlandskapet samlade han övriga landets polletter och samlingen kom att uppgå till åtskilliga tusentals objekt!”¹ Det bör tilläggas att det i samlingen som auktionerades ut även ingick några utländska polletter samt ett antal hundskattmärken.

Under sina dryga 25 år som samlare lyckades Anders Stam sammanbringa ett ansevärt antal stora rari-

Reklampollett av plast för MISAB auktion 11. FOTO: FÖRFATTAREN.

teter. Naturligt nog har det största antalet sitt ursprung i Dalarna. Inte bara för att detta var Anders hembygd utan därför att det var i detta landskap som flest polletter gavs ut. En bra grogrund och ett eldorado för en pollettsamlare helt enkelt!

Polletten på auktionskatalogens omslag är således en ouppnåelig dröm för de allra flesta pollettsamlare. Polletten med nr 32 i katalogen gällde för ½ dagsverke eller 8 öre och gavs ut av Avesta koppar- och järnverk under 1600-talet, bild 1. Den klubbades för 22000 kr.² Veterligen det högsta pris som offentligt betalats för en svensk pollett! Ett annat exemplar av detta bruks dagsverkepolletter, 1/8 dagsverke/2 öre, har dock sålts för samma belopp.³ Tidigare har ett exemplar av de polletter som antas vara använda av den så kallade förbundshären i Tyskland 1634 betalats med 20000 kr.⁴ Jag vill också minnas att Anders själv betalade en rekordsumma, då han i början av 2000-talet

1. Avesta koppar och järnverk, Dalarna. Pollett för ½ dagsverke / 8 öre. Tillverkad av mässing 1658-1669. Sti. 28:30.⁶

2. Avesta koppar och järnverk. Pollett vid vägningen av Kronans plåtmynt. Koppar. Slutet av 1600-talet. Sti. 29:34.

3. Avesta koppar- och järnverk. Pollett avseende fri passage för 18 tunnor kol genom bruksporten. Koppar, 1820-tal. Sti. 32:59.

köpte den extremt sällsynta polletten från Larsbo bruk avseende 2 kannor öl. Polletten betydde mycket för Anders eftersom hans familj har nära anknytning till platsen. Det är också anledningen till att denna pollett inte återfinns i auktionskatalogen.

Nåväl, dagverkspolletten som bjöds ut på auktionen fick tillsammans med den nye ägaren återvända hem till Dalarna! Samme köpare lade också beslag på nästföljande pollett som användes vid vägningen av Kronans plåtmynt vid Avesta myntverk, *bild 2*. Denna klenod inbringade hela 17 500 kr till Anders Stams efterlevande. Priset kan tyckas väl tilltaget, men vid en jämförelse med ett plåtmynt i samma prisklass ter sig polletten som synnerligen prisvärd, eftersom den endast är känd i något enstaka exemplar! Den har dessutom dubbelt numismatiskt intresse i det att den dels räknades som ett betalningsmedel i sig och dels användes vid tillverkningen av ett annat betalningsmedel – plåtmynten! Utan tvekan passar den som hand i handske i köparens samling. Personligen har jag alltid haft ett gott öga till de instämplade polletterna, speciellt de från Avesta.⁵ I Anders samling fanns dessa rikligt. De betingade överlag bra priser med några få undantag. Jag tänker då främst på auktionsnummer 41, 44, 45 och 46, vilka klubbades för knappa tusenlappen.

Facilt i sammanhanget. Det som gör dem extra spännande är att till dessa polletter har man använt punsar till det reguljära myntet. Till polletterna 44 och 45 har man till exempel använt punsen till sveakronorna för Karl XIV Johans enskillingmynt från Avesta! Jämför *bild 3*.

Från Finnbo bruk såldes hela 169 polletter i mässing och zink. Det speciella var att på köpet ingick originallådan i vilka de ursprungligen förvarades. Denna företeelse är mycket sällsynt och utgör ett viktigt kulturhistoriskt objekt. Priset? 7 000 kr.

En mycket speciell pollett med stort numismatiskt intresse är dagverkspolletten från Lövås silver- och kopparverk med en åtsida från Fredrik I:s 1 öre sm 1746-1749, *bild 4* och nummer 99 i katalogen. Företeelsen är unik och det sägs att dessa polletter drogs in. En del av dem skall därefter ha använts som spelpenningar. Således kan vi räkna in såväl mynt- som spelpenningssamlarna till skaran av presumtiva intressenter. Detta till trots klubbades denna pjäs för utropspriset 3 000 kr. Men det är det som är tjusningen med auktioner – ibland när man minst anar det uppkommer den där efterlängtade chansen till fynd. Då gäller det att ta vara på tillfället. Den som blev utan denna gång kan ju alltid trösta sig med att köparen förmodligen var beredd att betala ett mycket högre belopp ...

En speciell grupp är de så kallade myntpolletterna vilka gavs ut av Stora Kopparbergs gruva och bergslag under 1700-talet, se auktionsnummer 123-130. Bristen på reguljärt skiljemynt var en av orsakerna som tvingade fram dessa intressanta betalningsmedel. Stora Kopparbergs bergslag var som ett av Sveriges äldsta företag högt ansett vid tiden, varför dess polletter rönt acceptans i hela riket. En personlig favorit är 5 mark km 1723. Inte bara på grund av motivet med malmtunnan i gruvschaktet utan även på att det är den enda pollett som har randskrift. Det existerar för övrigt inte heller något kopparmynt med randskrift. Randskriften uppger oss om att vi inte behövde vara oroliga för vår fordran som motsvarade hela 13 1/3 öre sm. CREDIT GOD SOM PENGAR är i sanning ett stycke numismatisk poesi. På auktionen såldes två dylika under nr 126, *bild 5*, och 127 för 3 700 respektive 4 000 kr.

Till gruppen myntpolletter räknas också de mycket eftersökta polletterna från Svappavaara kopparverk med öresvalörer. På denna auktion utbjöds ett ganska trevligt 10-öre, *bild 6*. Trots korrosion och smärre kantskador samt utropspriset 1 500 föll klubban först vid 8 600 kr. En annan representant för gruppen och som auktionerades ut denna dag är Leijonanckers klädesväveris pollett om 1 daler km. På polletten uttrycks valören lite komiskt; 1 DALLER KOPPER M.; *bild 7*. Detta tämligen välaktade exemplar fann sin köpare för 1 600 kr jämfört med utropet 800 kr.

Polletter kan vara tillverkade av en mängd olika material. Det var väl bara fantasin som satte gränsen. Eller vad sägs om lera, näver, läder el-

4. Lövås silver- och kopparverk, Dalarna. 1 kronodagsverke. Koppar, 1700-talets mitt. Sti. 93:7.

5. Stora kopparbergs gruva och bergslag, Dalarna. Myntpollett för 5 mark km 1723. Koppar. Sti. 177:41.

6. Svappavaara kopparverk, Norrbotten. Myntpollett för 10 öre. Koppar, före 1672. Sti. 183:4.

ler lacksgill på träplatta? Jag väljer att illustrera med den ytterst sällsynta näverpolletten för ½ läst kol som gavs ut av Vattholma järnverk i Uppland någon gång under andra halvan av 1600-talet, *bild 8*. Trots sällsyntheten och hög kvalitet krävdes inte mer än utropets 1500 kr för att bli den nye ägaren. Möjligen kan detta faktum bero på att en del pollettsamlare nöjer sig med en pollett från varje utgivare. När det som i detta fall gäller Watt-holma nöjer de sig med den vanligen förekommande kolpolletten om 1 läst kol. Denna är dessutom också tillverkad av näver.

Om en utgivare stod i begrepp att berika den redan omfattande svenska pollettfloran och saknade de traditionella pollettmaterialen koppar, mässing, förtennat järnbleck, zink eller dylikt och inte heller något av de mer udda materialen stod till buds fick man ”taga vad man haver” för att citera en känd kokboks författarinna. I sådana fall kunde rikets reguljära skiljemynt naturligtvis också duga som pollettämne. Storebergs säteri i Västergötland använde till exempel Karl XIV Johans tidiga skillingmynt för ändamålet. Således fick den med J•A•K kontramarkerade ½-skillingen tjänstgöra som pollett för ¼ dagsverke och ¼-skillingen för ¼ dagsverke. Jämför *bild 9*. Anders Stams pollett hittade en ny ägare för utropet 500 kr.

Greve Piper vid Andrarums alunverk i Skåne nyttjade under 1700-talet med förkärlek den något mindre

mynttypen 1 öre km för ändamålet. Man känner polletter tillverkade av mynt från såväl Fredrik I, Adolf Fredrik och Gustav III men också av Karl XII:s nödmünt. Denna dag salubjöds ett exemplar från Fredrik I med den säregna kontramarkeringen i form av vapensköld med till vänster en hertiglig krona och till höger en bladranka. En långväga samlare ropade in polletten för 750 kr, *bild 10*.

Alla som besökt en auktion, speciellt mynt-, eller för den delen pollett-auktion, vet att sådana tillställningar tär på krafterna. Då kan det vara bra med en paus. Vad kan då vara bättre än att ladda batterierna med en välsmakande lunch i god vänners lag? Möjligen om lunchen tillhandahålls utan kostnad. Trots den jämförelsevis låga omsättningen fanns det pengar i auktionsbudgeten för att bjuda samtliga närvarande på lunch, eftersom lokalhyran på Möckelsnäs endast är en bråkdel av den hyra som MISAB normalt betalar i Stockholm. Dan Carlberg med personal kunde därför hälsa alla välkomna till en måltid bestående av värkcyckling med pressgurka, gräddsås och rostad potatis.

Som vanligt vid MISABs auktioner hanterades klubban av Bosse Tellström på ett alldeles utmärkt sätt. Han har den goda egenskapen och förmågan att skapa en relation med auktionspubliken. Ett glatt humör och humor är andra inslag i hans sätt att agera som auktionist. Datatekniken, internet och uppnådda priser sköttes också som vanligt med säker hand av Anders Nordin. Det rent ekonomiska hanterades som brukligt och på ett förtroendeingivande sätt av Petra Nilsson. MISAB och Dan Carlberg kan därför med stolthet lägga

ytterligare en auktion bakom sig. I september i år gick nummer 12 av stapeln och till våren ser vi fram mot ännu en MISAB-auktion.

FOTO BILD 1-10: MAGNUS WIJK.

Noter

- ¹ Anders Stam, 1954–2013, av B. Thelin, D. Carlberg och H. Sundqvist. *SNT* 2013:4, s. 87.
- ² Till de i artikeln angivna priserna skall läggas auktionsprovision om 18,75%. Auktionskatalog och uppnådda priser i pdf-format finns att tillgå på internet under adressen; www.myntauktioner.se/avslutade_auktioner/index.php
- ³ Se MISAB auktion 7, nr 349.
- ⁴ Jämför Aurum auktion 6, nr 793.
- ⁵ Se t.ex. artikeln: Avesta bruks instämplade polletter, av J-O Björk. *SNT* 1997:8.
- ⁶ Sti. = Stiernstedt A. W: *Beskrifning öfver svenska kopparmynt och polletter. Del II. Stockholm 1872.*
- ⁷ NM XII = Strokirk W. T: Fortsättning af tillägget till Friherre Aug. Wilh. Stiernstedts år 1872 utgifna beskrifning öfver Svenska Polletter. *NM XII. Stockholm 1890.*

7. Leijonanckers klädesväveri, Stockholm. Myntpollett för 1 daler km. Koppar, 1668-1688. Sti. 142:5.

8. Vattholma järnverk, Uppland. Pollett för ½ läst kol. Näver, andra halvan av 1600-talet. NM XII:147:1.⁷

9. Storebergs säteri, Västergötland. ¼ dagsverke. Motstämpling på Karl XIV Johans ½ skilling 1820. NM XII:133:3.

10. Andrarums alunverk, Skåne. Dagsverke?. Motstämpling på Fredrik I:s 1 öre km 1724.

In Memoriam

Gay van der Meer

1924–2014

DEN LÄRDA OCH VÄNSÅLLA numismatikern Drs. Gay (Gåtske) van der Meer har lämnat det jordiska efter en längre tids sjukdom. Hon var född 5 juni 1924 i Scheveningen; hennes föräldrar kom bägge från provinsen Friesland (Fryslân) i Nederländerna. För Gay var det alltid viktigt att man skrev "Nederländerna", inte "Holland", eftersom hon såg sig som härstammande från just Friesland ("Friesland boppe", sade hon ofta).

Hon hade två systrar och en bror. Simon van der Meer (1925-2011) var nobelpristagare i fysik (delat) 1984 och verkade vid CERN i Genève. Hans änka och två barn hör till de sörjande, liksom systrarnas barn och barnbarn, om minnestecknaren fattat rätt. Begravningshögtiden ägde rum den 14 augusti i krematoriet Ockenburghs stora aula (Haag).

Gay avslutade sin skolgång med examen från Kristliga Gymnasiet i Haag, mitt under kriget (1943). Hennes favoritämnen var historia och engelska. Hon skaffade sig sedan vad vi skulle kalla kontorsutbildning (handelskorrespondens) och arbetade hos ett par företag i hemlandet och efter krigsslutet bland annat hos OEEC:s nederländska delegation i Paris. Med sparade medel och ett stipendium bedrev hon sedan universitetsstudier i Amsterdam med engelska som huvudämne. Hon lärde sig också att tala och skriva svenska. Hon fick 1957 ett *cum laude* – vetenskapen lockade. Titeln som i Nederländerna förkortas Drs. betyder Doctoratus och motsvarar närmast vår fillic.

På eget initiativ reste hon över till London och British Museum, där hon arbetade på sin forskning i deras *Reading Room*. Snart fick hon kontakt med *Department of Coins and Medals*, där man behövde hjälp av någon som kunde anglosaxiska. Det gällde mynten från denna period. Så drogs

Ur *De Beeldenaar* 2014:38.
FOTO: DE KORT.

Gay in i numismatikens värld. Hennes lärare blev den kunnige och flitige om än excentriske Michael Dolley, *Assistant keeper* vid denna avdelning.

Medaljporträttet av Gay modellerat av G. Steyn 1991 var en beställning från *British Art Medal Society*. Diam 86 mm.
FOTO: TAYLERS MUSEUM, HAARLEM.

Och så kom det sig att hon blev in-dragen i det stora arbetet med de vikingatida skatfynden i Sverige, vilket bedrevs vid Kungl. Myntkabinetet i Stockholm. Här arbetade redan Dolley varje år tillsammans med svenska och tyska experter under Nils Ludvig Rasmussons ledning (CNS-projektet). När minnestecknaren tittar i vår privata gästbok ser jag, att Gay var hos oss på middag många, många gånger, de två första redan under 1958 och därefter under mer än tjugo år, till och från. "Viking dinners" kallades de. Vår son kommer ihåg henne som den snälla tanten från Nederländerna som kom med choklad och en gång, en höst, med en julkalender i detta läckra material! Bland de många nya vänner hon fick märktes Vera och Gert Hatz samt Peter Berghaus.

Gay van der Meer blev nu uppmärksam av Dr. H. Enno van Gelder, chef för Myntkabinetet i Haag (med den långa namnet *Het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Stenen*). På grund av ett oväntat dödsfall fanns det en ledig plats och där kom hon att arbeta från hösten 1959 till sommaren 1988. Hon kom nu givetvis också att ägna sig åt nederländsk numismatik, inte minst medaljerna, men fram till 1981 besökte hon Sverige varje år under en månad och medverkade flitigt i de då utkommande CNS-volymer (1975-1982), delar av fynd på Gotland vill jag minnas utan tillgång till litteraturen här i Skåne. Efter pensioneringen arbetade hon på deltid vid Teyler-museet (*honoraire conservator*), en privat stiftelse från 1784 med stora samlingar, även ett myntkabinet, grundat av den förmögne Pieter Teyler (död 1778). Där gav Gay mig en grundlig visning, jag vill minnas 1990, trots att hon efter en höftskada hade svårt med rörligheten. Vi hade då inte setts i våra trakter sedan hennes bror fick Nobelpriset, som nämnts ovan, och hon av den anledningen kom till Stockholm. Däremot möttes vi vid flera tillfällen i samband med FIDEM-kongresser, där hon var sitt lands delegat 1969-

FÖRSÄKRINGAR FÖR MYNTSAMLAREN

1990 och ansvarade för urvalet av moderna nederländska medaljer vid utställningarna. Hon medverkade vid kongressen i Haag 1998 genom att redigera katalogen (*Modern Art Medals – a Retrospective*). Då hade hon fränträtt uppdraget som delegat.

Gay van der Meer blev snabbt en flitig författare. Hennes bibliografi sammanställdes av Christel Schollaardt och omfattar åren 1957-1995. Den är tryckt i *Jaarboek voor Munt- en Penningkunde* 81 (1994), som utkom något försenad. Den omfattar viktiga uppsatser av Gay på främst holländska, men även engelska och en på tyska. En inledande hyllning till henne på 70-årsdagen är författad av Marian Scharloo. Där kan man ta del av en nyttig biografi över hennes långa karriär. Och de föreningar och redaktörsuppdrag hon ägnade sig åt.

Ett studium av Gays tryckta skrifter börjar med ett större antal inom anglosaxisk numismatik, ett flertal tillsammans med Dolley och en med mig (1960). Från 1961 skriver hon också många recensioner. Allt sedan 1963 blir arbetena om medaljer allt fler. De två medaljkonstnärerna Holtzhey (far och son) på 1700-talet ägnar hon mycken uppmärksamhet. För den som vill läsa några ytterligare svenska publikationer av henne kan man gå till *Numismatiska Meddelanden XXX* (1965), som behandlar nederländska medaljer med svensk anknytning, eller *Commentationes II* (1968), där hon och andra ägnade sig åt det märkliga vikingatida fyndet från Näs i Uppland.

Gay uppmärksammades med åtskilliga utmärkelser. I sitt eget land blev hon dekorerad som *Officer av Oranien-Nassau-Orden*. Hedersledamot var hon av *het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, där hon suttit i styrelsen ett antal år. En medalj med hennes porträtt utfördes 1991 av Geer Steyn. Hos oss i Sverige uppmärksammades hon med inval till korresponderande ledamot av SNF (1968) och dekorerades med dess Brennermedalj (1979). *British Numismatic Society* gjorde henne till hedersledamot. En sista

NU NÄR HÖSTMÖRKRET åter gör sig påmint startar också den numismatiska höstterminen på allvar. Föreningsmöten, mässor och auktioner avverkas i rask takt allteftersom höstregnen rullar in från Brittiska öarna. Förhoppningsvis skänker de hett eftertraktade nyförvärven en smula lindring för alla som lider i det gråkalla höstmörkret. Men lika säkert och obehagligt som en säsongsinfluenza, drabbas vi också av fler bostadsinbrott så här års. Faktum är att denna ljusskygga verksamhet när sin kulmen i skydd av mörkret på hösten, just innan den första snön faller. Det kan därför vara en god idé att se över sin förvaring och sitt försäkringskydd när hösten är i antågande.

När det gäller förvaring i bankfack bör man ta reda på sin egen banks ansvar. Om man bedömer att bankens ansvar är otillräckligt bör man fråga sitt försäkringsbolag om de har möjlighet att teckna en tilläggsförsäkring.

De försäkringsbolag jag talat med inför denna artikel har varierande premiesättning beroende på var man bor i landet men också inom vilken stadsdel. Jag har därför utgått från en fiktiv samlare i Stockholmsområdet boende i villa/radhus eller bostadsrätt. Samlare som bor i den så kallade landsorten kan generellt räkna med något lägre premier, eftersom bolagens statistik visar att relativt sett fler skador inträffar i storstadsregionerna.

uppmärksamhet fick hon kort före sin död i *De Beeldenaar* 38 (2014) med anledning av sin 90-årsdag (*De grand old lady van de numismatiek ... Een bezoek aan Gay van der Meer*), skriven av Geertje de Kort. Uppenbarligen var hon, trots sina fysiska krämpor, alltjämt klar och kunskapsrik.

Hennes gamla vänner hyllar hennes minne och tackar henne för hennes bestående insatser under de många år som förunnats henne.

Lars O. Lagerqvist

Gemensamt för försäkringsbolagen är att i den vanliga hemförsäkringen ingår försäkringsskydd för en mindre samling av till exempel mynt, sedlar, medaljer, polletter eller dylikt. Ifrån kräver dock att kunden tecknar en mer omfattande försäkring än den traditionella, se nedan. Bolagen erbjuder också en tilläggsförsäkring om man har behov av ett högre försäkringsskydd än vad som ingår i hemförsäkringen. Vilket också framgår av namnet krävs naturligtvis att man redan har en hemförsäkring i det aktuella bolaget för att få teckna en tilläggsförsäkring. Värt att notera är att LF inte tecknar några tilläggsförsäkringar för numismatiska föremål – i Stockholmsområdet! Det går dock utmärkt om man råkar bo i till exempel Växjö. Orsaken är att LF består av flera separata bolag, vilka var och ett naturligtvis har rätt att besluta om vilka produkter man erbjuder kunderna i sin region.

Till sist bör observeras att nedanstående uppgifter är vad jag kunnat inhämta från bolagen, vilket ingalunda utgör facit utan en indikation på vad den genomsnittlige samlaren kan förvänta sig av respektive försäkringsbolag. Den enskilde samlarens så kallade försäkringshistoria ochandel väger tungt i förhandlingarna med försäkringsbolagen.

En av bolagens viktigaste uppgifter är att bedöma risker och detta görs delvis genom individuella bedömningar. Av denna anledning åtar sig Svenska Numismatiska Föreningen inte att teckna eller förmedla vare sig enskilda eller kollektiva försäkringar.

En del goda råd och tips angående försäkringar med mera återfinns på Konsumenternas försäkringsbyrås hemsida: bankforsakring.konsumenternas.se/. När det gäller hemförsäkringar och tilläggsförsäkringar för till exempel myntsamlingar rekommenderas att titta under fliken ”Försäkring” och ”Om hemförsäkring”.

Jan-Olof Björk
Ordförande SNF

Sammanställning av villkor och kostnader för samlingsförsäkringar som fanns att teckna hos några svenska försäkringsbolag i augusti 2014

	Dina	If	LF	Trygg-Hansa
Webbadress	www.dina.se	www.if.se		www.trygghansa.se
<i>Hemförsäkring:</i>				
Omfattar myntsamling	Ja	Ja	Nej/Ja ¹	Ja
Maxbelopp	22 200 kr ²	10 000 kr ³	–	10 000 kr
Värde styrks vid skada	Ja	Ja	–	Ja
<i>Tilläggsförsäkring:</i>				
Finns tilläggsförsäkring	Ja	Ja	Nej/Ja ⁴	Ja
Värdeintyg vid tecknande	Nej	Ja ⁵	–	Nej
Värde styrks vid skada	Ja	Nej	–	Ja
Max försäkringsbelopp	Enligt ök	Enligt ök	–	Enligt ök
<i>Förvaring:</i>				
– i bostaden	Max 88 800 kr	Utan särskilda krav	–	Utan särskilda krav
– utanför bostaden	–	–	–	Aktsamhetskrav ⁶
– krav på värdeskäp	Ja, > 88 800 kr ⁷	Nej	–	Nej
<i>Försäkringsvärde/premie:</i>				
100 000 kr	400 kr/år	500 kr/år ⁸	–	300 kr/år
500 000 kr	⁹	2 500 kr/år	–	700 kr/år
1 000 000 kr	⁹	5 000 kr/år	–	1 250 kr/år
Noter				
¹ Rådfråga ditt regionala LF-kontor om hemförsäkringen omfattar samling numismatiska föremål.				
² 50 % av ett prisbasbelopp (f.n. 44 400 kr).				
³ Kan endast tecknas tillsammans med "Hemförsäkring Extra" och "Stor Hemförsäkring".				
⁴ Rådfråga ditt regionala LF-kontor om tilläggsförsäkring avseende samling av numismatiska föremål.				
⁵ Intyg från av bolaget godkänd värderingsman.				
⁶ Samlingen kan tas med utanför bostaden för t.ex. utställningar, visningar e.dyl. Man bör kontrollera med bolaget vad "aktsamhetskrav" innebär i varje enskilt fall.				
⁷ Två prisbasbelopp (f.n. 44 400 kr).				
⁸ Omräknade årspremier, motsvarande ca 0,5 % av försäkringsbeloppet. Enligt uppgift från If.				
⁹ Dina försäkringar gör en "individuell bedömning" innan premien fastställs.				

Sällsamma fynd i Motala ström

I ÅRSTAFRUN MÄRTA HELENA Reenstiernas dagbok lördagen den 14 november 1818 nämner hon ett sensationellt guldfynd i Motala ström:

Frost och mulit – intet anteckningsvärdt för dagen – endast att jag hade bud till Capitaine Borgstedt att begära pengar, men ej få. Sedan att läsa om Guldfyndet i Motala ström – m:m:

Denna tydligen för henne ganska händelselösa dag kunde hon i alla fall roa sig med att läsa om det fantastiskt vackra guldspännet som nyligen hade hittats i Motala ström, nära Kimsta kvarnar i Kimstads socken i Östergötland (inv.nr SHM 423). Smycket anses vara från 1300-talet och tillhör SHM:s "mästerstycken". Upphittare var bergsmannen Gabriel Gabriellsson som erhöll 166 dukater 1 riksdaler 12

skilling 6 runstycken specie. Sannerligen ingen dålig inlösensumma.

Spännet är oerhört vackert och kan beses på SHM:s "sök i samlingarna". Det kommer bäst till sin rätt här: mis.historiska.se/mis/sok/bild.asp?uid=39311

Även annat guld har kommit upp ur Motala ström. Kring sekelskiftet 1900 påträffades utanför Gamle Bro i Norrköping tre guldmünt. Strömmen var tillfälligt torrlagd för kraftverksarbete, varvid tre guldmünt framkom: en tysk goldgulden 1548, en nederländsk dukat, präglad i Utrecht 1596, samt en turkisk altun med årtal 1012 e.H. (= 1603/04) präglad för Ahmad I i Belgrad. Fyndet anmälades inte vid detta tillfälle utan skänktes senare till SHM/KMK (inv.nr 26 526).

Från Motala ströms botten har även ett plåtmynt av hög valör tagits upp. Det var år 1879 som muddermästaren Alfred Waller fann en 8 daler sm 1661 mellan Strömsholmen och södra kajen (SHM/KMK 6348). Han fick 30 kronor i inlösen för sitt fynd. Men upphittaren ångrade sig tydligen, kanske var summan inte hög nog, för enligt inventariet återställdes plåtmyntet till Waller mot att han lämnade tillbaka de 30 kronorna.

MGL

Litteratur

Lagerqvist, L. O.: Ett fynd av guldmünt från Motala ström i Norrköping. *NNUM* 1961:4 s. 81-82.

Malmer, B. & Wiséhn, I.: *Sveriges mynthistoria Landskapsinventeringen 1*. Myntfynd från Östergötland. Fynd nr SML 1:64 och 65.

**LOKALA NUMISMATISKA
FÖRENINGAR OCH
MYNTKLUBBAR I SNF**

Alingsås Numismatiska Förening

Roslagsgatan 27
441 57 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb

www.fb-myntklubb.se

Gefle Myntklubb

www.geflemyntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening

www.gwindor.net/gnf.htm

Halmstads Myntklubb

Öringe 111
312 91 Halmstad

Kalmar Myntklubb

www.kalmarmyntklubb.se

**Katrineholm Flen Vingåker
Myntklubb**

www.kfvmynth.se

Myntklubben Skilling Banco

www.mksb.se

Myntsamlarklubben Goten

myntsamlarklubbgoten.com

Nola Myntklubb, Örnköldsvik

www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb

www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska klubben i Uppsala

www.nku.nu

Samlarklubben Numis

Linvägen 5
930 10 Lövånger

Sigtuna Myntklubb

www.sigtunamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb

hem.passagen.se/
stockholms.myntklubb

Strängnäs Myntklubb

myntintresse.blogspot.se

Södra Dalarnas Myntklubb

medlem.spray.se/sdmyntklubb

Vetlanda Numismatiska Förening

Ölandsgatan 7
574 37 Vetlanda

Villastadortens Myntklubb

Hedvägen 4
314 33 Hyltebruk

Westerbergslagens Myntklubb

Platenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?

Kontakta: info@numismatik.se

Slumpens skördar och efemär numismatik

BLAND MINA BOKVÄNNER HÖRDE jag ett rykte om en samling papper rörande mynt. Det var ingen som tog sig an besväret med dem. — ”Du kan väl titta på det, du som tycker sådant är kul”, sa de.

Jag gjorde några snabba efterforskningar och fick tag i den bostadsmäklare som sades ha papperen i sin ägo. Mäklaren ville gärna bli av med kartongen på vinden då det var dags för en utrensning. Han berättade att han haft ett uppdrag under tidigt 1990-tal då ett dödsbo utan arvingar skulle

värderas. Hans uppgift var så klart att värdera huset. Huset var beläget mellan Mariefred och Stallarholmen, nära Hista gård. När han kom till platsen var anlitad auktionsfirma i full fart med att kasta kartonger i en container. Mäklaren tittade närmare på några kartonger och tyckte det såg intressant ut. Han sa att något måste väl detta ändå vara värt. Auktionsfirman erbjöd honom att ta så många han ville. Han såg ut några stycken som fick följa med hem.

En av dessa kartonger innehöll alltså något slags numismatiskt material. Det var som ni förstår med viss nyfikenhet jag öppnade kartongen som varit oöppnad sedan början av 1990-talet. Och man kan verkligen undra hur länge den varit orörd innan dess. Där i låg delar av ett privat arkiv från en tjänsteman på Kungl. Myntet. Jag blev naturligtvis angelägen om att få köpa kartongen, betalade en hygglig summa och fick den med mig hem. Bara nöjet att få bläddra bland dessa papper som vittnade om arbetsprocesserna kring framtagandet av mynt och den administrativa vardagen på Kungl. Myntet var det bästa jag varit med om på länge.

Förutom diverse handlingar, avskrifter, kvittenser, brevväxling och annat (som i sig är mycket intressant) låg där även ett antal höjdare. En vacker originalskiss av gravören Leo Holmgren till jubileumsfemman 1952; Gustav VI Adolfs godkännande

av jubileumsfemman 1959, med anledning av jubileet för regeringsformen. På det dokumentet återfinns både kungens och Gunnar Strängs egenhändiga underskrift; underlag, brevväxling, fotografier och originalteckningar med anledning av jubileumsmynt och därtill hållna tävlingar, med mera!

Totalt elva arkivmappar med vardera olika numismatiska teman. Till exempel järnmynt, medaljer och jubileumsmynt med olika årtal. En fantastisk och svårslagen samling efemär numismatik.

En stilla undran går till vad som åkte ner i containern ...

FOTO: FÖRFATTAREN.

Werner Stensgård

PRESSKLIPP 1885

Feta enkronor

Falska enkrone-stycken, bärande årtalet 1884, hafva sedan någon tid varit i rörelsen, hvarför allmänheten åtvärnsnas att se upp.

Mynten, som äro klumpigt gjorda, klanglösa och till färgen blåaktiga, kännas feta och hafva utpräglats å magasin och andra dylika ställen.

Tidningsnotis 1885

5 november kl. 18.00

Föreläsning av
Cecilia von Heijne:
Ett mynt ett land? Om pengar och territoriella gränser ur ett penninghistoriskt perspektiv

Cecilia von Heijne är fil. dr
och 1:e antikvarie vid
Kungl. Myntkabinettet

www.myntkabinettet.se

FRÅGESPALTEN

Hugenottkors.

FOTO: ANN LÖVDIN.

Hugenottkors

Bifogar två bilder på ett Malteserkors som jag fick av min morfar efter hans Romresa 1965. Har letat för att se varifrån det kommer, men har inte ens hittat något liknande. Kan ni kanske hjälpa mig med svaret?!

Ann Lövdin

Svar:

Detta är ett så kallat *hugenottkors*. Det var ursprungligen ett kännetecken (= identitetstecken) för reformerade kristna. De fyra korsarmarnas ändar symboliserar de fyra evangelisterna och de åtta kulorna på korsspetsarna Bibelns salighetsförklaringar.

Detta kors är i dag ett populärt smycke och finns att köpa i olika utföranden.

Tom C. Bergroth

Var går gränsen?

Jag tänker på alla silvermynt med 40% silver och värdet av dessa. I mynthandeln finns uppgifter om värdet, men det rör sig då endast om silvervärdet. Kan sådana mynt (40% silver) med kvalitet 0 eller 01 ha ett högre värde än själva silvervärdet?

Var går gränsen?

undrar
Gösta Magnusson

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm

Tel. 08-611 01 10 • Fax 08-611 32 95

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordinar Nålmärken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

AUKTIONER & MÄSSOR

- 2/11 Copenhagen Coin Fair
2014, Frederiksberg
- 15/11 Myntauktion, Myntkom-
paniet, Stockholm
- 29/11 Auktion, Svenska
föreningen för historiska
värdepapper, Stockholm
- 6/12 Myntauktion, Frimärks-
huset, Stockholm

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 20 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

ANTIKBODEN

Kanikgatan 3
222 29 Lund
Tel. 046-12 99 00
per_flodberg@hotmail.com

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-13 94 84
besour@telia.com - www.besour.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08-732 66 86, 070 212 64 55
christian.hamrin@telia.com

H & J:S NUMISMATIK HB

Jimmy Häggqvist
Box 43
310 20 Knäred
jimmy@collectia.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 11
371 35 Karlskrona
Tel. 0455-813 73
lennart@mynt.nu - www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14
Box 98
503 06 Borås
Tel. 033-41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel./fax 046-14 43 69
siv-gunnar@swipnet.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
370 24 Nätraby
Tel. 0455-155 99

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 Nyköping
Tel. 0155-28 63 25
corona-coin@swipnet.se
www.coronamynt.se

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96, Box 19 507
104 32 Stockholm
Tel./fax 08-673 34 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46,
Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61, fax 08-661 62 13
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON

Stefan Jonasson/Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Farinvägen 8
245 33 Staffanstorp
Tel./fax 046-25 21 19
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30
Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel./fax 042-12 25 28
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6
Box 16 390
103 27 Stockholm
Tel. 08-411 50 81, fax 08-411 52 23
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel./fax 031-13 50 88
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

STRANDBERGS MYNTHANDEL & AKTIESAMLAREN AB

Arsenalsgatan 6
Box 7377
103 91 Stockholm
Tel. 08-611 01 10, 611 58 20
Fax 08-611 32 95
info@aktiesamlaren-bjb.se
www.aktiesamlaren.se
www.strandbergs-mynt.se

TAMCO NUMISMATICS

Box 6235
102 35 Stockholm
Tel. 070 631 58 09
tamco.num@telia.com

TICALEN MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel./fax 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Vasagatan 42
Box 490
101 29 Stockholm
Tel. 08-411 08 07, fax 08-21 21 96

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070 212 64 55

www.mynt.nu/smf/

Polletter för hungriga matgäster

Sällsynta papperslappar ur Sven Svenssons samling

I EN BRUN ARKIVLÅDA PÅ Kungl. Myntkabinettet ligger ett stort antal kuvert som alla omsluter papperspolletter som en gång tillhört tobakshandlaren Sven Svensson. Kuverten har ordnats av den skicklige numismatikern och pollettkännaren Yngve Almer.

De flesta polletterna i kuverten kommer från Avesta, Stora Kopparberg och andra bruk och gruvor. Det finns också en hel del papperspolletter som utgivits av vinhandlare, barberare, apotek med flera.

Vid letandet bland kuverten hittar man också några stycken som innehåller polletter med anknytning till restauranger och hotell. När man så försiktigt håller ut innehållet kommer insikten att här ligger mycket sällsynta papperslappar.

Hallsbergs järnvägsrestaurang

1. Middag i HALLSBERG. 91 x 53 mm.
2. Kaffe och Läskedrycker / Jernvägs Restaurationen / HALLSBERG. 91 x 53 mm.

Gästis, Motala

3. Molinie & Co. 5, 10 och 15 öre. 40 x 24 mm.

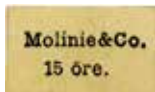
1.

2.

3.

Kalmar Teaterkällare

4. Frukost / à 50 öre / å Teaterkällaren / C. HAGBLOM. 62 x 34 mm.
5. Middag / å 1 Krona / å Teaterkällaren / H. HAGBLOM. 60 x 34 mm.
6. Frukost / à 50 öre / å Teaterkällaren / C. HAGBLOM. 63 x 34 mm. Ej avbildad.
7. Supé / à 50 öre / å Teaterkällaren / C. Hagblom. 65 x 35 mm. Ej avbildad.
8. Middag / à 60 öre / å Teaterkällaren / H. HAGBLOM. 61 x 33 mm.
9. Entré. / Clara Hagblom. / No 75. pollett eller biljett avriven från biljettblock. 56 x 43 mm.

Otto F. Frick, Malmö

10. Möjligen restaurangnäring, OTTO F. FRICK / 15 öre / MALMÖ, pollett tandad som frimärke. 23 x 20 mm.

Okända

11. AUTOMAT-BUFFÉN / GUSTAF STÅHL / Intagen förtäring. cirka 50 x 52 mm.
12. 15 öre mat / berättigar till / ½ Liter Öl. 50 x 31 mm.
13. Innehavaren av detta kort har i matsalen intagit lagstadgad måltid / för erhållande av sprit. / Punsch serveras endast till två / eller flera gäster. / Stadshotellet den ... 7-APR 1918. 78 x 44 mm, avrivet från biljettblock.

SKANNADE AV MGL. SKALA 1:2.

IW

4.

5.

8.

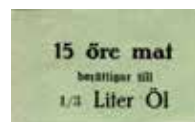
9.

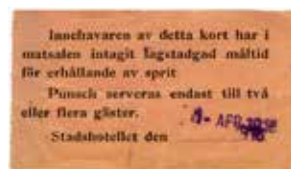
10.

11.

12.

13.

Litteratur till försäljning hos Svenska Numismatiska Föreningen

Numismatiska Meddelanden (NM)

Hyckert-Lilienberg: *Minnespenningar över enskilda svenska män och kvinnor*. NM XVII.

1905, 1906, 1908, 1915. Även delvis nytryckt 1975. Komplet i 7 delar. 225 kr (250 kr)

Numismatiska Meddelanden XXX. 1965. 30 kr (40 kr)*

Ehrensward, U.: *Medaljgravören Erik Lindberg 1873–1966*. NM XXXII:1. 1974. 125 kr (170 kr)

Dito. NM XXXII:2. 1988. 125 kr (170 kr) **Sänkt pris!**

Numismatiska Meddelanden XXXIII (Tillägnad Bengt Thordeman). 1983. 100 kr (150 kr)

Numismatiska Meddelanden XXXIV. 1983. 100 kr (150 kr)

Studies in Late Anglo-Saxon Coinage. NM XXXV. 1990. 150 kr (225 kr)

Nathorst-Böös, E. & Wiséhn, I.: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. NM XXXVI. 1987. 145 kr (190 kr)

Festskrift till Lars O. Lagerqvist. NM XXXVII. 1989. 50 kr (50 kr)

Florilegium Numismaticum. Studia in honorem U. Westermark edita. NM XXXVIII. 1992. 75 kr (75 kr)

Tingström, B.: *Avesta Myntmuseum*. NM XXXIX. 1995. 200 kr (250 kr)

Nulla dies sine linea. Festskrift till Ian Wiséhn. NM XLI. 2001. 200 kr (200 kr)

Hesse, B.-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903*. NM XLII. 2004. 160 kr (160 kr)

Smärre skrifter

Gamby, E.: *Bland numismatiker. Minnen från 1920-, 1930- och 1940-talen*. Smärre skrifter 3. 1984. 25 kr (25 kr)

Wallén, L.: *Riksgälden. Den svenska statskulden 1697–1834*. Smärre skrifter 4. 1985. 25 kr (35 kr)

Widell, M.: *Militärpolletter*. Smärre skrifter 7. 1998. 100 kr (100 kr)

Lagerqvist, L. O. m.fl.: *Medaljer utgivna 1873–1998. Belöningar, fonder och stipendier. Hedersledamöter och korresponderande ledamöter. Stadgar*. Smärre skrifter 8. 1998. 50 kr (50 kr)

Lars O. Lagerqvists medaljfond. Smärre skrifter 9. 1999. 100 kr (100 kr)

Carl Snoilsky. *Skalden som samlade mynt och böcker*. Smärre skrifter 10. 2004. 50 kr (50 kr)

Törngren, S.: *Mitt liv i numismatikens underbara värld*. Smärre skrifter 13. 2010. 150 kr (150 kr)

Andra utgåvor

Törngren, S.: *Kristinas ettöringar av koppar. Variantförteckning m.m.* 1991. 50 kr.

Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Kristoffer av Bayern till Sten Sture den äldre, ca 1440 till 1470-talets slut. En stampstudie*. 2005. 250 kr (350 kr)

Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Albrekt av Mecklenburg (1364–1389). En stampstudie*. 2011. 250 kr (350 kr)

Svensson, R.: *Renovatio Moneta. Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. 2012. 250 kr (350 kr)

Malmer, B.: *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995–1030*. 2010. 350 kr (395 kr)

Larson, P. (red.): *Numismatiska axplock. En jubileumsbok*. Myntklubben Skilling Banco 1969–2009. 150 kr

Larson, P.: *Ryska droppar. Den ryska myntningen 1350–1700*. Kungl. Myntkabinetet. 2006. 50 kr

Ord med mening. Festskrift til Jørgen Steen Jensen 1. november 1998. 50 kr

Talvio, T.: *Förteckning över Antellska myntsamlingens svenska mynt. Kristina och Karl X Gustav 1632–1660*. 2009. 100 kr

Myrberg, N.: *Ett eget värde. Gotlands tidigaste myntning, ca 1140–1220*. 2008. 200 kr

Ekström, C. m.fl. (red.): *Samlad Glädje 2009*. Numismatiska klubben i Uppsala 1969–2009. 200 kr

Svensk Numismatisk Tidskrift (SNT)

Kompleta årgångar SNT 1994–2013. 100 kr/årgång; SNT 2010, 7 nummer. 50 kr

Register

Wiséhn, E.: *SNT. Register 1972–1982*. 1986. 45 kr; Wilén, A.: *SNT. Register 1983–1992*. 1994. 45 kr

Golabiewski, D.: *SNT. Register 1993–2002. Ämnes-, titel- och författarregister för hela perioden*. 2004. 50 kr (75 kr)

Holmberg, K. (red.): *Register över Numismatiska Meddelanden I–XL. Utgivna av SNF 1874–1995*. 1998. 50 kr (75 kr)

* Pris inom parentes gäller icke medlemmar i SNF. Ev. emballage och porto tillkommer.

Böckerna säljs direkt hos Svenska Numismatiska Föreningen på Banérgatan 17

För öppettider se redaktionsrutan i SNT

Böckerna kan också beställas

Tel.: 08-6675598

E-post: info@numismatik.se

MYNTETS DAG

för hela familjen på Kungl. Myntkabinettet
på Slottsbacken 6 i Stockholm
söndagen den 16 november 2014 kl 11-17

Föredrag

- 11.15 Ronald Fagerfjäll: Entreprenörer i olika epoker
 - 12.00 John Örtengren: Kan historiska aktiebrev ha något värde?
 - 12.45 Cecilia von Heijne: Fem spännande myntskatter från Sverige
 - 14.15 Per-Göran Carlsson: Myntsamlade som hobby
 - 15.00 Torbjörn Larm: Tillverkningen av frimärken och arbetet med att identifiera förfalskningar
- Fler föredrag kan tillkomma under eftermiddagen*

Fiskdamm och skattjakt för barnen

Visning av museet

Arrangörer:

**KUNGL.
MYNTKABINETTET**
Sveriges Ekonomiska Museum

Svenska Föreningen för
Historiska Värdepapper

Stockholms
myntklubb

Fri entré!

Copenhagen Coin Fair 2014

Söndag 2 november · 10-17

Arrangeret af Dansk Numismatisk Forening

Radisson Blu Falconer Hotel
Falkoner Alle 9 · Frederiksberg
Metro Frederiksberg · Bus 9A og 18
Entre kr. 60 DKK

cphcoinfair.dk

**HÅKAN WESTERLUND
MYNTHANDEL**

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

Öppet: måndag-torsdag 11-13

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(*uppges samlarområde*)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046-14 43 69
e-post: siv-gunnar@swipnet.se

**ULF NORDLIND
MYNTHANDEL AB**

*Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13*

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNRAR**

*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*

www.nordlindsmynt.se

**HB MYNT & MEDALJER
Sveavägen 96**

Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmansgatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08-673 34 23

*Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nålmärken, medaljer*

Öppet: vardagar 11-17, fredag 11-15

**VÄLKOMNA TILL SFHVs
AUKTION NR 70**

**LÖRDAG 29 NOVEMBER 2014 kl. 11.00
med visning från kl. 10.00**

Sheraton Stockholm Hotel
Tegelbacken 6, Stockholm, Mälarsalong B.

info@aktiesamlaren.se

**Skarabé
Mynt & Guld AB**
köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och MEDALJER
Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10-18

Myntauktion

6 december 2014

**Frimärkshuset
Skandinavisk Filateli AB**
Humlegårdsgatan 13, 114 46 STOCKHOLM

08-661 74 50
info@frimarkshuset.se
www.frimarkshuset.se

MYNTAUKTION

i Stockholm lördag 15 november 2014

Ett urval av innehållet:

8 mark
1670

1 riksdaler 1713
Smala lejon

Norge.
¼ speciedaler 1641

Norge.
½ speciedaler 1693

Danmark.
1 dukat u.å. (1696)

Danmark.
2 speciedaler 1669

Danmark.
2 Christian d'or 1847

England.
½ crown 1658

Polen.
1 thaler 1703

Tyska Östafrika.
15 rупien 1916

Bättre mynt och hela samlingar mottages till vårens myntauktion.

Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17
Fax: 08-643 22 38

E-post: coins@philea.se
www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER
I SVERIGE AB

INLÄMNING TILL AUKTION 13

Nu pågår inlämning till vårens auktion, som avhålls i mars.

Som säljare hos oss betalar Du bland marknadens lägsta avgifter och får samtidigt en auktionskatalog av högsta kvalitet, exponering av Dina objekt hos de köpstarkaste spekulanterna såväl i Sverige som internationellt, snabb och säker redovisning, samt ett seriöst och professionellt bemötande.

En stor och viktig nyhet är att vi från och med 2014 finns representerade på den stora, internationella sajten Numisbids. Vi är därmed ett av bara två auktionshus i Skandinavien som är representerade här och det har mycket stor betydelse att vi nu uppträder tillsammans med stora, internationella aktörer.

 NumisBids.com

Tänk på att tidiga inlämningar ger oss bättre tid att göra bra beskrivningar och andra, prishöjande, kompletterande uppgifter. Vi behöver Din inlämning senast under november månad. Kontakta Dan Carlberg (kontaktuppgifter nedan) för en diskussion om hur vi kan göra det bästa av just Din inlämning.

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm
E-mail: info@myntauktioner.se - Telefon: 08-410 465 65
www.myntauktioner.se